

Pentru ca poporul să înțeleagă, trebuie în primul rând ca preoții să fie pregătiți, învățați. De aceea el se întreabă: cum vor putea popii, care «nu știu, nece înțeleg sfînta scriptură, să învețe pre mișelamea?»

Dar preoții nu trebuie numai să fie învățați. Ei trebuie să grăiască în limba poporului, care nu înțelege nimic cînd «*popa boscorodește în besêrecă*», adică atunci cînd popa vorbește sau citește într-o limbă străină (CC¹, 172; PN, 83).

CC¹, p. 264

«Oamenii merg la besearcă ca acolo împreună cu popa și cu tot norodul să faci rugăciune și cereri *toți într-una cu un glas și cu o limbă grîind...*»

PN, p. 166

«Ходятъ люде до церкви што бы тамъ у мѣстѣ изъ попомъ и изъ усемъ народомъ што бы учили молитву и пружбу *усе одно однимъ* голо-сомъ и однимъ языкомъ...¹

În aceeași omilie, slavona este atacată direct, ca o limbă străină, neînțeleasă de popor:

CC¹, p. 263

«Oamenii merg în besearcă cum acolo popa să spuie cuvîntul lui Dumnezeu, Sfînta Evanghelie în limba pe care grăiesc oamenii să *putem înțelege noi mișelamea*. Ce folos e lor dacă popa grăiește în limba străină rumânilor *sîrbește de nu înțelegu sau pre altă limbă*, ce nu vor înțelege ascultătorii.

PN, p. 165

«Люде ходятъ до церкви што бы там пупъ проповѣдавъ слово Божее, святое евангеліе, на языкъ, котрымъ *мовлять люде, што бы могли розумѣти убогьи*. Што хоснуеть имъ, коли пупъ *мовитъ по языку чужому*, што они не розумеютъ².

Observăm că expresia «rumnăilor sîrbește», adică «în limba slavă», din *Cazania* lui Coresi nu apare în *Postilla de Neagovo*, pentru că acolo nu-și avea rostul (ea reprezintă desigur un adaos al traducătorilor români). În schimb, reiese că slavona e privită ca o limbă străină și din punctul de vedere al slavilor ucraineni. Deși n-o spune explicit, evident că este vizată și ea în expresia «*мовитъ по языку чужому*», din moment ce autorul o înlocuiește, printr-un act revoluționar, cu vorbirea populară a ucrainenilor din Maramureș. În acest grai slav local se traduce pentru prima oară *chiar citatele din scriptură*, pe care nici Ivan Vișenski nu le traduce în limba vorbită folosită în scrierile sale, ci le lasă tot în slavonă³.

Conducîndu-se după modelul husito-reformat și răspunzînd cerințelor societății în care trăia, autorul prototipului a ridicat cu curaj limba vorbită a poporului la rangul de limbă a scrisului bisericesc. Se pun astfel bazele limbii literare ucrainene, în a cărei istorie «*Postilele*» de Tekovo și de Neagovo ocupă un loc echivalent cu traduceri maramureșene și tipăriturile lui Coresi pentru istoria limbii române literare.

¹ «Oamenii merg la biserică pentru că acolo împreună cu popa și cu tot poporul să facă rugăciune și cerere, *toți împreună cu un singur glas și cu o singură limbă*».

² «Oamenii se duc la biserică pentru că acolo popa să învețe cuvîntul lui Dumnezeu, sfînta evanghelie în limba în care vorbesc oamenii ca să poată înțelege sărmanii. Ce folosesc ei dacă popa *le vorbește într-o limbă străină, pe care ei nu o înțeleg*».

³ G. Gerovski, *Jazyk Podkarpatské Rusi*, în *Československá Vlastiveda*, III, *Jazyk*, Praga, 1938, p. 438—485.